

CAMPUS HANDBOEK

GEERT DEHOUCK BERT DE PAEP

JOHAN BAERT MIEK DE GRAEVE RUDI GORIS
MARLIES GYSELAERS CHRISTEL LEEMANS LUC ROSIERS
ANJA VANDERSPIKKEN

Goed verzekerd?!

DE BASIS

**Lannoo
Campus**

D/2025/45/269 – ISBN 978 90 209 8645 7 – NUR 793

VORMGEVING OMSLAG: STUDIO LANNOO EN KEPPIE & KEPPIE
VORMGEVING BINNENWERK: PEER DE MAEYER

© GEERT DEHOUCK, BERT DE PAEP & UITGEVERIJ LANNOO NV, TIELT, 2016.

UITGEVERIJ LANNOOCAMPUS MAAKT DEEL UIT VAN LANNOO UITGEVERIJ,
DE BOEKEN- EN MULTIMEDIADIVISIE VAN UITGEVERIJ LANNOO NV.

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.

NIETS VAN DEZE UITGAVE MAG VERVEELVOUDIGD WORDEN EN/OF
OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE,
MICROFILM, OF OP WELKE ANDERE WIJZE DAN OOK, ZONDER
VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE UITGEVER.

Uitgeverij LannooCampus
Vaartkom 41 bus 01.02
3000 Leuven
België

Postbus 23202
1100 DS Amsterdam
Nederland

www.lannoocampus.com

INHOUD

OVER DE AUTEURS	11
HOOFDSTUK 1. MAATSCHAPPELIJK EN ECONOMISCH BELANG VAN VERZEKERINGEN	15
1 Verzekeren van risico's	18
1.1 Fasen in riskmanagement	19
1.2 Tussenkost van de overheid	22
2 De verzekeringsmarkt in België	25
2.1 Instellingen en verenigingen FSMA en NBB	25
2.2 Verzekeringstussenpersonen	27
2.3 Verzekeringsmaatschappijen	28
2.4 Tewerkstelling in de sector	31
3 De verzekeringsmarkt in Europa	32
4 De financiële situatie van de verzekeringsmaatschappijen	32
4.1 Rendabiliteit	33
4.2 Solvabiliteit	36
4.3 Analyse van enkele BOAR-takken	37
4.4 Analyse van Leven	40
TEST JE KENNIS	42
INTERMEZZO: JONGERENCASE	45
HOOFDSTUK 2. VERZEKERINGSTECHNIEK	53
1 De wiskundige reserve van een levensverzekeringsovereenkomst	56
2 De voorzieningen in schadeverzekeringen	57
3 Toepassing op de case	59
TEST JE KENNIS	62
HOOFDSTUK 3. BASISBEGRIPPEN UIT DE VERZEKERINGSSECTOR	65
1 Een verzekeringsovereenkomst	67
1.1 De verzekeraar	67
1.2 De verzekeringstussenpersoon	68

1.3	De verzekeringnemer	71
1.4	De verzekerde	72
1.5	De begunstigde of rechthebbende	72
1.6	De NBB en de FSMA	73
1.7	De Ombudsman van de Verzekeringen	75
2	Verzekeringsdocumenten	77
2.1	Het verzekeringsvoorstel	77
2.2	De verzekeringsaanvraag	78
2.3	De voorafgetekende polis	78
2.4	De verzekeringspolis	79
2.5	Het bijvoegsel (bijakte of avenant)	80
2.6	Het vervaldagbericht	80
3	Andere begrippen	82
3.1	Vrijstelling of franchise	82
3.2	Wachttijd	84
	TEST JE KENNIS	85

HOOFDSTUK 4. BASISOVERZICHT VERZEKERINGSPRODUCTEN 87

1	Mobiliteit	89
1.1	Verzekering BA motorrijtuigen	89
	a. Waarborgen	90
	b. Wat bij schade?	93
1.2	Omniumverzekering	98
	a. De waarborgen	98
	b. Schadegeval	100
1.3	Dekking bestuurder en inzittenden	101
1.4	Dekking bijstand	102
2	Patrimonium	103
2.1	Wie heeft belang bij een goede brandverzekering?	103
2.2	Verzekerde personen	104
2.3	De waarborgen	105
	a. Basiswaarborgen	106
	b. Keuze waarborgen	109
2.4	Verzekerde waarde	111
	a. Gebouw	111
	b. Inhoud	112
	c. Verzekering in eerste risico?	112
2.5	Schaderegeling	113
2.6	Premie	114
2.7	Specifieke vragen	115

3	Aansprakelijkheid	115
3.1	Verzekerde waarborgen	116
3.2	Verzekerde personen	117
3.3	Uitsluitingen	118
3.4	Enkele specifieke situaties	119
3.5	Schaderegeling	122
3.6	Premie en vrijstelling	123
4	Personen	123
4.1	Persoonlijke ongevallenverzekering	123
a.	Ongeval	123
b.	Doel van een ongevallenverzekering	124
c.	Dubbel verzekerd?	126
4.2	Arbeidsongevallenverzekering	127
4.3	Verzekering huispersoneel	128
a.	Huispersoneel – verzekerde personen	128
b.	Wat vergoedt een verzekering huispersoneel?	130
c.	Wat als men geen verzekering huispersoneel afgesloten heeft?	130
4.4	Hospitalisatieverzekering	130
a.	Hoe werkt het systeem van een ziekenfonds en wat wordt terugbetaald?	131
b.	De praktijk	132
c.	Remgeld	132
d.	Opname in een ziekenhuis	132
e.	Geconventioneerd of niet?	133
f.	En wat bij een spoedopname?	134
g.	Sociale beschermingsmaatregelen	134
h.	Afsluiten van een hospitalisatieverzekering	134
i.	De waarborgen	135
j.	Enkele specifieke kenmerken of begrippen van een hospitalisatieverzekering	138
k.	Waar kun je een hospitalisatieverzekering onderschrijven?	140
5	Finance	141
5.1	Levensverzekering met dekking bij overlijden	142
5.2	Spaarverzekeringen en pensioenverzekeringen	144
6	Bijstand	149
6.1	Rechtsbijstand	149
6.2	Reisbijstand	152
	TEST JE KENNIS	163

HOOFDSTUK 5. BASISWETGEVING	165
1 Deel IV Verzekeringwet	168
1.1 Toepassingsgebied	168
a. Specifieke wetgeving met betrekking tot bepaalde verzekeringstakken	170
1.2 Het sluiten van de verzekeringsovereenkomst	171
a. Wat is een verzekering(overeenkomst)?	171
b. De verzekeringspolis	173
1.3 Wijzigingen tijdens de looptijd van de polis	184
1.4 Opzegging van de polis	186
1.5 Het schadegeval	189
1.6 Enkele begrippen	193
1.7 Een korte schets van de verschillende soorten verzekeringen	196
a. De zaakverzekeringen	196
b. Aansprakelijkheidsverzekeringen	198
c. Rechtsbijstandsverzekeringen	201
d. Persoonsverzekeringen	202
2 Controlewetgeving	203
2.1 Doel	203
2.2 Toepassingsgebied	203
2.3 FSMA	204
2.4 Financiële, technische en juridische controle	204
2.5 Geheel of gedeeltelijke vereffening van de verzekeringsverrichtingen	204
3 Deel VI Verzekeringwet	205
3.1 Doel	205
3.2 Toepassingsgebied	205
3.3 Inhoud van de wet	207
3.4 Sociaal statuut	209
TEST JE KENNIS	210
HOOFDSTUK 6. SOFT-LAW	213
1 Gedragscode inzake reclame of informatieverstrekking over individuele levensverzekeringen	215
1.1 Basisprincipes	215
1.2 Financiële infofiche levensverzekering: algemeen	216
1.3 Voorbeeld financiële infofiche	218
2 Moratorium op nodeloos complexe producten	220
TEST JE KENNIS	223

HOOFDSTUK 7. ANDERE WETGEVING	225
1 De wet ter voorkoming van het witwassen van geld en van de financiering van terrorisme	227
1.1 Juridisch kader	227
a. Welke handelingen vallen onder de antiwitwaswet?	228
b. Wanneer is de herkomst van geld of activa te beschouwen als 'illegaal'?	229
c. Welke verplichtingen vloeien voort uit de wet?	230
1.2 Taakverdeling	234
a. De taken van de verzekeringstussenpersoon bestaan hoofdzakelijk uit:	235
b. De taken van de verzekeringsonderneming bestaan hoofdzakelijk uit:	237
1.3 Tabel van de knipperlichten	238
1.4 Taakverdelingschema tussen de verzekeringstussenpersonen en de verzekeringsondernemingen	246
2 WMPC	253
2.1 Verkoop op afstand	253
a. Begrippen en toepassingsgebied	254
b. Precontractuele informatieverplichtingen	258
c. Default-opties bij verkoop via internet	268
d. Herroepingsrecht	268
e. Inwerkingtreding van de overeenkomst	271
f. Bewijs, aansprakelijkheid en sancties	272
g. Standaardclausules	273
2.2 Gezamenlijk aanbod	276
a. Gezamenlijk aanbod voor financiële diensten verboden	276
b. Uitzonderingen op het verbod	277
3 MIFID-regelgeving	277
3.1 Overzicht van de belangrijkste bepalingen	279
3.2 Verzekeringsbemiddelingsdienst	279
3.3 Verzekeringstussenpersonen	280
3.4 Verantwoordelijkheidsregeling	281
3.5 Algemene zorgplicht	283
3.6 Informatieverstrekking aan de cliënten	284
3.7 Zorgplicht	285
3.8 Belangenconflicten	293
3.9 Vergoedingen	295
3.10 Verslaggeving aan de cliënt	298
3.11 Gegevensbewaring en cliëntendossier	299
3.12 Burgerlijke sancties	300
TEST JE KENNIS	302

BIJLAGE 1 VOORBEELD VAN EEN NOG IN TE VULLEN VERZEKERINGSVOORSTEL VOOR EEN WONINGVERZEKERING	305
BIJLAGE 2 VOORBEELD VAN EEN VERZEKERINGSAANVRAAG VOOR EEN AUTOVERZEKERING MET ALS GEKOZEN WAARBORGEN BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID, RECHTSBIJSTAND EN BESTUURDER	311
BIJLAGE 3 VOORBEELD VAN EEN VOORAFGETEKENDE POLIS VAN EEN HUURDERSVERZEKERING VOOR EEN APPARTEMENT	314
BIJLAGE 4 VOORBEELD VAN DE ALGEMENE POLISVOORWAARDEN VAN EEN AUTOVERZEKERING	321
BIJLAGE 5 GLOBALAAL VOORBEELD UIT DE PRAKTIJK VAN DE AUTOVERZEKERINGEN MET BETREKKING TOT DE BIJZONDERE VOORWAARDEN, HET BIJVOEGSEL EN HET VERVALDAGBERICHT	334
BIJLAGE 6 BIJZONDERE VOORWAARDEN SCHADE AAN PARTICULIERE ZAKEN	344
BIJLAGE 7 VOORBEELD VAN EEN OPZEGBRIEF	345
BIJLAGE 8 VOORBEELD VAN EEN VERVALDAGBERICHT	346
INDEX	349

OVER DE AUTEURS

Johan Baert, licentiaat rechten, is opleidingshoofd Financier-/immobiliën- en verzekersingswezen aan de hogeschool Vives. Een aantal jaren was hij praktijklector aan de rechtsfaculteit bij professor G.L. Ballon. Momenteel is hij werkzaam in een bank- en verzekeringskantoor.

Miek De Graeve, licentiate rechten, is optieverantwoordelijke rechtspraktijk in het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde aan de UC Limburg. Zij doceert onder andere gezins- en bedrijfsverzekeringen, en verzekeringsrecht. Miek De Graeve is co-auteur van het hoofdstuk 'Basiswetgeving'.

Geert Dehouck is commercieel directeur bij de rechtsbijstandsverzekeraar D.A.S. Hij is een veelgevraagd, inspirerend spreker die zijn kennis en ervaringen deelt op een begeisterende wijze. Hij wordt beschouwd als een bv, een bekende Vlaming in verzekeringen. In 2010 werd hij genomineerd als Insurance Personality van het jaar. Hij is bekroond met de Gulden Regel 2012 (FVF).

Bert De Paep is verzekeringsmakelaar. Hij geeft verzekeringsadvies aan particulieren en bedrijven. Hiervoor vertrekt hij van de noden en de situatie van elke persoon om zo samen met hem of haar de meest passende verzekeringsoplossing te kiezen.

Rudi Goris Lic. Politieke wetenschappen. Lector financiën en verzekeringen aan de UC Leuven. Meer dan 25 jaar ervaring in de verzekeringssector.

Marlies Gyselaers is licentiate handels- en consulaire wetenschappen, is optieverantwoordelijke financie- en verzekeringswezen en opleidingscoördinator Bedrijfsmanagement in het departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde aan de UC Limburg. Zij doceerde er onder andere gezins- en bedrijfsverzekeringen. Momenteel doceert zij verzekeringsrecht. Marlies Gyselaers is coauteur van het hoofdstuk 'Basiswetgeving'.

Christel Leemans is master in de Toegepaste Economische Wetenschappen (UFSIA). Zij volgde een executive education program aan de Vlerick Management School. Als docent is zij verbonden aan de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen (departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde) waar zij hoofdzakelijk actief is binnen de richting Financie- en Verzekeringswezen. Zij is gewezen directeur bij een Antwerpse verzekeringsmaatschappij en is nu professioneel actief in een verzekeringskantoor.

Luc Rosiers is licentiaat in de Economische Wetenschappen en behaalde een licentie in de Rechten en in het Notariaat. Aan de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen doceert hij onder andere de verzekeringstakken BOAR (Brand, Ongevallen en Allerlei Risico's) en Leven, Beleggingsleer, Financiële actualiteit, Vennootschapsrecht en Registratie-, schenk- en erfbelasting. Hij begeleidt de derdejaarsstudenten van de bachelor Financie- en Verzekeringswezen tijdens hun stage bij de verzekeringsmakelaars, -agenten en -maatschappijen. Ook aan het CVO-Crescendo te Mechelen vervult Luc Rosiers een lesopdracht van de HBO5-cursussen Bank- en beurswezen en Personenbelasting.

Anja Vanderspikken. Na haar studies aan de rechtsfaculteit van de KU Leuven (licentiaat rechtsgeleerdheid 1991), was zij medewerker aan het Centrum Verzekeringwetenschap van de KU Leuven. Daarna deed zij ervaring op in de verzekeringspraktijk, eerst als zelfstandig verzekeringsmakelaar, daarna als bedrijfsjurist bij KBC Verzekeringen NV. In 2007 stapte zij over naar het Hoger Onderwijs (UC Leuven, departement Economisch Hoger Onderwijs) waar zij meewerkt aan onderzoek rond verzekeringsthema's en verzekeringsrecht en schadeverzekeringen doceert.

**HOOFDSTUK 1
MAATSCHAPPELIJK EN ECONOMISCH
BELANG VAN VERZEKERINGEN**

INTERMEZZO: JONGERENCASE

**HOOFDSTUK 2
VERZEKERINGSTECHNIEK**

**HOOFDSTUK 3
BASISBEGIPPEN UIT DE VERZEKERINGSSECTOR**

**HOOFDSTUK 4
BASISOVERZICHT VERZEKERINGSPRODUCTEN**

**HOOFDSTUK 5
BASISWETGEVING**

**HOOFDSTUK 6
SOFT-LAW**

**HOOFDSTUK 7
ANDERE WETGEVING**

- 1 Verzekeren van risico's
- 2 De verzekeringsmarkt in België
- 3 De verzekeringsmarkt in Europa
- 4 De financiële situatie van de verzekeringsmaatschappijen

TEST JE KENNIS

Maatschappelijk en economisch belang van verzekeringen

In dit hoofdstuk wordt het maatschappelijk belang van verzekeringen benaderd vanuit de kernvragen rond riskmanagement en de tussenkomst van de overheid. Voor het economisch belang wordt gekeken naar de verzekeringsmarkt op Belgisch en Europees niveau. De belangrijkste actoren komen aan het licht en de rendabiliteit en de solvabiliteit komen aan bod.

Binnen een maatschappelijke context is iedereen op zoek naar zekerheid en veiligheid. Als particulier of als onderneming willen we ons behoeden voor onheil.

Hoe kunnen we ons financieel beschermen tegen talrijke en gevarieerde gevaren of risico's, zoals ziekte, ongeval, overlijden, maar ook diefstal, storm, brand, verlies van inkomen en vorderingen tot schadeloosstelling?

Dat kan op verschillende manieren:

- Zelf reserves aanleggen als eerste vorm is een geruststelling.
- Preventie is eveneens een zoeken naar zekerheid en veiligheid.

De maatschappij is vandaag echter zo complex geworden dat deze acties vaak ontoereikend zullen blijken.

Door een verzekering af te sluiten wordt het risico overgedragen op een verzekeraar. Deze overdracht is mogelijk:

- Als er rekening wordt gehouden met het aantal voorvallen en de spreiding van de gebeurtenissen.
- Als voldoende solidariteit zorgt voor voldoende incasso bij de verzekeraar.
- Door het afsluiten van een verzekeringspolis wordt het risico overgedragen op de verzekeraar tegen betaling van een premie. Voor de verzekeringnemer zal het voorvallen van het risico gecompenseerd worden (veelal) door een financiële vergoeding. Een onzekere toekomstige gebeurtenis wordt hierdoor omgezet in een zekere actuele gebeurtenis, namelijk de premiebetaling.

Vanuit een economische invalshoek heeft de verzekeringssector, naast het vergoeden van schade en het stimuleren van sparen, een belangrijke rol in het investeren van de toevertrouwde middelen en het verlenen van financiële diensten. De verzekeraars beheren financiële middelen om aan hun toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Deze gelden worden geïnvesteerd in overheidspapier, vastgoed, hypothecaire schuldvorderingen, aandelen, obligaties ...

1. VERZEKEREN VAN RISICO'S

Hoewel iedereen het eens is met de bewering dat we leven in een wereld vol risico's, is het moeilijk om het begrip te definiëren.

Het woord 'risico' heeft verschillende betekenissen. Vaak wordt het begrip gedefinieerd als de mogelijkheid dat een ongewenste gebeurtenis optreedt, dat er gevaar is voor verlies of schade.

Risico kan ook gebruikt worden om de persoon of de goederen die het voorwerp uitmaakt aan te duiden. Een jonge bestuurder is misschien een risico voor de autoverzekering. Of een houten chalet kan voor de brandverzekeraar een gevaarlijk risico zijn.

Vaak heeft risico ook de betekenis van gevaar. Zo vormt het brandrisico in een brandverzekering of het overlijdensrisico in een levensverzekering het gevaar waarvoor men verzekerd is.

In principe zijn alleen de gevolgen van onzekere, toekomstige en mogelijke gebeurtenissen, waarvan de totstandkoming buiten de wil van de verzekerde valt, verzekeraar.

Mensen en objecten zijn onderhevig aan risico's. In het algemeen taalgebruik is een risico de mogelijkheid dat in een gegeven periode en situatie, verwachtingen niet in vervulling gaan. De onzekerheid kan betrekking hebben op de gebeurtenis zelf of op het ogenblik waarop de gebeurtenis zich zal voordoen. Het is een bedreiging voor de mens, als groep of individu, en voor goederen.

De verzekeraar geeft een specifieke inhoud aan de begrippen 'risico' en 'gevaar':

- Risico is het voorwerp dat aan gevaar kan blootgesteld worden, bijvoorbeeld:
 - > woning in brandverzekering;
 - > gezinsvermogen in aansprakelijkheidsverzekering;
 - > bepaalde personen in hospitalisatieverzekering;
 - > bepaalde persoon in levensverzekering.
- Gevaar is de gebeurtenissen die een bedreiging vormen voor het risico (voorwerp), bijvoorbeeld:
 - > brandgevaar in brandpolis;
 - > burgerlijke aansprakelijkheid in aansprakelijkheidsverzekering;
 - > bepaalde ziektes of opnames in een ziekenhuis in hospitalisatieverzekering;
 - > het overlijden van een bepaald persoon in levensverzekering.

In de verzekeringssector moet een risico onzeker en zuiver zijn. De gebeurtenis mag niet afhangen van de wil van de partijen. De verzekeringsovereenkomst is

dan ook een kanscontract, omdat de prestatie van de verzekeraar afhankelijk is van deze onzekere gebeurtenis.

Bijgevolg zijn niet verzekeraar:

- opzet;
- bestaande risico's;
- speculatieve risico's, want deze kunnen een gunstig of ongunstig resultaat hebben
 - > Voorbeelden: het ondernemingsrisico, beurspeculaties, opstarten van een nieuwe activiteit ...;
- de door grove schuld veroorzaakte schadegevallen, indien de grove schuld in de polis omschreven is (art. 62 Verzekeringwet 4 april 2014);
- zelfmoord binnen bepaalde termijnen.

De verzekeraar heeft de vrijheid in het selecteren en differentiëren van risico's.

De verzekeringnemer is verplicht bij het sluiten van de overeenkomst alle hem bekende omstandigheden nauwkeurig mee te delen die hij redelijkerwijze moet beschouwen als gegevens die van invloed kunnen zijn op de beoordeling van het risico door de verzekeraar (art. 58 Verzekeringwet 4 april 2014).

1.1 Fasen in riskmanagement

De samenleving heeft zich maatschappelijk en technologisch ontwikkeld. Met deze ontwikkeling is ook de complexiteit en de omvang van risico's toegenomen. Er wordt voortdurend gezocht naar oplossingen om deze risico's op te vangen.

De oorsprong van het gestructureerd denken over risico's ligt in de Verenigde Staten. Jaarlijkse verzekeringspolissen verplichten de ondernemingen om actief te werken aan risicobeheer.

Riskmanagement of risicobeheer is een onderzoek naar risico's die mensen, goederen en activiteiten bedreigen en de formulering en invoering van het beleid waarmee deze risico's aangepakt worden.¹

Riskmanagement gaat veel verder dan verzekeren. Vertrekkend vanuit het risico tracht men oplossingen te zoeken om het risico te vermijden of aan banden te leggen. Preventie speelt hierbij een grote rol. Voor het restrisico dat niet kan worden gecontroleerd, moet een financiële oplossing gezocht worden. Die financiële oplossing is dikwijls verzekeren, maar een onderneming kan ook zelf een reserve aanleggen. Verzekeringen hebben slechts een zeer beperkt oplossend

¹ Claes, P.F. & Meerman, H.J.J.M. (1991). *Riskmanagement, Inleiding tot het risicoproces*. Leiden: Stenfert Kroese, p. 198.

vermogen en moeten gezien worden als een financiële compensatie voor het risico dat zich heeft voorgedaan. Om de beperkingen van een financiële compensatie te omzeilen, leveren verzekeraars meer en meer prestaties in natura.

De doelstellingen van riskmanagement zijn velerlei:

- De financiële gevolgen en financiële impact van een risico in kaart brengen (de draagkracht meten).
- De kans inschatten op het risico dat het zich voordoet. De veiligheid verhogen.
- De risicokosten laag houden.
- Duurzaamheid van de activiteit bevorderen.
- Vertrouwen bevorderen.
- De premies van de risico's die de onderneming wenst te laten verzekeren beheersbaar houden.

Riskmanagement kan zowel gebruikt worden voor particulieren (*personal risk management*) als voor ondernemingen (*corporate risk management*).

Riskmanagement gebeurt in verschillende fasen:

INVENTARISATIE VAN DE RISICO'S EVALUATIE VAN DE RISICO'S BEHEERSEN VAN DE RISICO'S FINANCIERING VAN DE RISICO'S

In een eerste fase (*assess*) worden de risico's geïnventariseerd. Voor een particulier kan men als basis de schade nemen die men zelf kan oplopen of de schade waarvoor men tegenover derden kan aansprakelijk gesteld worden. Voor ondernemingen spreekt men van financiële, strategische, operationele en ongevalsrisico's.

De tweede fase (*evaluate*) evalueert de verschillende risico's. De risico's worden geplaatst op een as 'kleine kans tot grote kans' tegenover 'kleine schade tot

